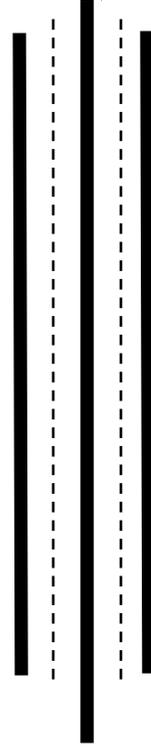

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

महाबु गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

रानीवन, दैलेख
कर्णालीप्रदेश, नेपाल

महाबु गाउँपालिकाको
पशु सेवाकार्यक्रम संचालनकार्यविधि

२०७८

कार्यपालिकावाट स्वीकृत मिति : २०७८/०५/०५

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

प्रस्तावना :

महाबु गाउँपालिकावाट पशु विकास तर्फ विभिन्न किसिमका अनुदान उपलब्ध गराउने, कार्यक्रम, तालिम संचालन गर्न तथा कृषि र पशु क्षेत्रको समग्र गुणस्तर सुधार गर्न र निर्वाहमुखि कृषि प्रणालीलाई ब्यवशायिक एवं प्रतिष्ठप्रधात्मक बनाइ कृषकहरूको आयस्तर सुधार गरि आत्मनिर्भर बनाउन वाछछनिय भएकोले नेपालको सविधान २०७२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि महाबु गाउँपालिकाले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

परिच्छेद १ :
प्रारम्भिक

१. सक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

क) यो कार्यविधिको नाम :महाबु गाउँपालिका पशु सेवा विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७८ रहेको छ ।

ख) यो कार्यविधि महाबुगाउँपालिका गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृत भए पश्चात प्रारम्भ हुनेछ

ग) आ.व. २०७८/०७९ मा संचालन भएका कार्यक्रमहरू यसै कार्यविधि बमोजिम नै भएको मानिने छ ।

२. परिभाषा,विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधि प्रयोजनका लागि

क)“विभाग” भन्नाले पशु सेवा विभाग सम्भन्नु पर्छ ।

ख)“मन्त्रालय” भन्नाले विषय वा प्रसंग अनुसार कृषि भूमि, व्यवस्था, कृषि तथा सहकारीमन्त्रालय सम्भन्नु पर्छ ।

ग)“कार्यालय” भन्नाले गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालय सम्भन्नु पर्छ ।

घ)“समुह” भन्नाले ५ वा सो भन्दा बढि कृषकहरू संगठित भई जिल्ला पशु सेवा कार्यालय . वा महाबु गाउँपालिकापशु सेवा शाखा मा दर्ता भएको समुहलाई सम्भन्नु पर्छ ।

ङ) “निजि फार्म” भन्नाले एकल वा साभेदारी स्वामित्वमा रहि नेपाल सरकारको कुनै निकायमा दर्ता भएको फार्म सम्भन्नु पर्छ ।

च)“शाखा” भन्नाले महाबु गाउपालिका.पशु सेवा शाखा सम्भन्नु पछ ।

३.दृष्टिकोण

निर्वाहमुखि कृषि प्रणालीलाई ब्यवशायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गरि दिगो कृषि विकासको माध्यमबाट जिवन स्तरमा सुधार ल्याउनु कृषि क्षेत्रको दृर्घकालिन दृष्टिकोण रहने छ ।

४.उद्देश्यहरू :

ब्यवशायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीद्वारा उच्च एवं दिगो आर्थिक बृद्धि हासिल गरि खाद्य सुरक्षा तथा गरिबी निवारणमा योगदान गर्न :

क) कृषि उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढाउने ।

ख) ब्यवशायिक एवं प्रतिस्पर्धात्मक कृषि प्रणालीका आधारहरूको विकास गरि आन्तरिक तथा बाह्य बजारसंग प्रतिस्पर्धात्मक बनाउने ।

ग) प्राकृतिक श्रोत, वातावरण र जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्धन एवं सदुपयोग गर्ने ।

घ) पशुपालन व्यवसायको उद्यमशिलता प्रवर्धन एवं व्यवसायीकरण गर्नका लागि आवश्यक प्रविधि तथा सीपलाई लक्षित वर्गसम्म पुऱ्याउन सहयोग स्वरूप प्रदान अनुदानलाई व्यवस्थित गर्ने ।

ङ) पशुपालन व्यवसाय अन्तरगत थप रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरि आयमा बृद्धिका साथै जीवनस्तरमा सुधार गर्ने ।

च) पशुपालन व्यवसायबाट उत्पादित पदार्थहरूको गुणस्तरमा सुधार गर्ने र उत्पादन लागतमा न्यूनीकरण गर्ने ।

परिच्छेद :२

पशु सेवा प्रसार कार्यक्रम संचालन कार्यविधि

२.१ अण्डामा आत्मनिर्भरता कार्यक्रम अन्तरगत ग्रामिण कुखुरा प्रवर्धन कार्यक्रम

क) ग्रामिण कुखुराको सघनता ,प्रवर्धनको औचित्यता ,आदिको आधार तथा स्थानिय जनप्रतिनिधिको परामर्शमाशाखाले कार्यक्रम सञ्चालन स्थान छनौट गर्नेछ ।

ख) छनौट भएको स्थानमा घरधुरी, बस्तीको सघनता ,प्राविधिक उपयुक्तता हेरि एक समुहमा १५ देखि २० जना सम्मको समुह गठन गर्ने छ ।

ग) गठन भएको समुहलाई कुखुरा पालन सम्बन्धि एक दिने आधारभुत अभिमुखिकरण तालिम वा कार्यक्रम हेरि ३तीन) दिने गाउँपालिका स्तरीय तालिमको व्यवस्था शाखाले गर्नेछ ।

घ) कार्यक्रम संचालनार्थ छनौट भएका समूहका प्रति सदस्य खोर निर्माणका लागि कार्यालयबाट अनुदान उपलब्ध

गराई प्रति सदस्य भाले खरिदका लागि समेत आर्थिक उत्प्रेरणाका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

ङ) गठन भएको समूह सदस्यका कुखुरालाई आवश्यकता अनुसार परिजिवी विरुद्ध का औषधी तथा खोपको व्यवस्था शाखाले गर्नेछ ।

समुह/समिति दत्ता : नौ जना वा २५ सदस्य हरूको समुहलाई दर्ता गरिनेछ । साथै दर्ता दस्तुर रु. ५०० र नविकरण वापत रु. ३०० लाग्नेछ ।

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

फार्म दर्ता : गाई, भैंसी ५ वा ५ भन्दा बढि माउ गाई भैंसी ब्यवशायीक रूपमा पालेको कृषक र भेडा बाख्रा २० वटा माउ बाख्रा भन्दा बढी पालेको कृषक साथै कुखुरा हाँस १०० भन्दा बढी ब्यवशायीक रूपमा पालेको कृषकलाई लाई निजि फार्म दर्ता गरिनेछ । साथै नयाँ फार्म दर्ताको शुल्क रू. ५०० र नविकरण शुल्क रू. ३०० लाग्नेछ ।

ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता/पाराभेट : दर्ता शुल्क रू. ३०० र नविकरण वापत रू. १५० लाग्नेछ ।

२.१ कार्यक्रम सञ्चालनको आर्थिक पक्ष

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लागत रू.	कैफियत
१.	समूह गठन क.सहभागी लाई खाजा प्रति सहभागी १५० ख.समुहलाई स्टेशनरी रजिस्टर ,सेतो कागज ,फाइल, स्केल,क्यालकुलेटर,पन्चिङ मेसिन , कापि कलम आदि	५०००	बजेट सिमा भित्र रहि खर्च गर्नु पर्ने ।

२.२ पशु पन्छी स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन कार्यविधि

क)प्रचलित कानुनको अधिनमा रहि शाखाले विरामी पशुपन्छीको उपचार ,परजिवी नियन्त्रण आदि सेवा सञ्चालन गर्नेछ ।

ख) शाखाले विभागले जारि गरेको सेवाकेन्द्रले वितरण गर्ने निशुल्क औषधी वितरणका आधारमा औषधी वितरण गर्नेछ ।

ग)पशुपन्छीको उपचार तथा औषधी वितरण विरामी पशुका लक्षण तथा प्राविधिकको प्रत्यक्ष निगरानीमा हुनेछ ।

घ) पशुपन्छी उपचार तथा औषधी वितरण सम्बन्धी अभिलेख विरामी पशु दर्ता किताब (Case Register)मा दर्ता गर्ने तथा दर्ता गरे वापत तपशिल बमोजिम दर्ता शुःल्क लाग्नेछ ।

तपशिल

क्र.सं.	पशुपन्छीको किसिम	प्रति पशु पन्छी दर	कैफियत
१.	गाई, भैंसी	रू. १०	
२.	भेडा, बाख्रा	रू. ५	
३.	सुंगुर, बंगुर	रू. २५	
४.	कुखुरा, हाँस(पन्छी जात)	रू. ५० पैसा	

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

५.	गोडा, खच्चर	रु. ५०	
पशु बन्ध्याकरण शुल्क विवरण			
क्र.सं.	पशुपंछीको किसिम	प्रति पशु पंछी दर	कैफियत
१.	बोका थुमा	रु. १५	
२.	सुंगुर, बंगुर	रु. १५	
३.	राँगा, बहर	रु. २५	
४.	गोडा	रु. ५०	
प्रयोगशाला सेवा तथा उपचार शुःल्क विवरण			
क्र.सं.	सेवा	दर रु.	कैफियत
१	गोबर परिक्षण	रु. ५	
२.	पिसाव परिक्षण	रु. ५	
३.	रगत परिक्षण	रु. १०	
४.	थुनेलो परिक्षण	रु. १०	
५.	पोष्टमार्टम	रु. १००	
६.	स्वास्थ्य परिक्षण ठुला पशु	रु. १००	
७.	स्वास्थ्य परिक्षण साना पशु	रु. ५०	
खोप सम्बन्धी शुःल्क विवरण			
क्र.सं.	खोपको नाम	दर रु.	कैफियत
१.	पि.पि.आर.	निःशुल्क	
२.	खोरेत	निःशुल्क	

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

३.	रेबिज	रू. १२५	
४.	भ्यागुते	निःशुल्क	
५.	चरचरे	निःशुल्क	
६.	पटके	निःशुल्क	
७.	पंछी जन्य खोप	निःशुल्क	

ड) शाखाले पशुहरूलाई रोगबाट बचाउन समय समयमा रोग विरुद्ध खोपको व्यवस्था गर्नेछ ।

च) शाखाले पशुहरूमा कुनै महामारी रोग फैलिएमा त्यसको नियन्त्रणको पहल गर्नेछ ।

छ) माथि उल्लेखित पशुपन्छी स्वास्थ्य सेवा संचालनका लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था कार्यालयले गर्नेछ ।

२.३ अनुदान सहकार्य कार्यक्रम संचालन कार्यविधि

क) बजेट सिमा भित्र रहि शाखाले अनुदान सहकार्यका कार्यक्रमहरू तयार गर्नेछ ।

ख) कार्यक्रमका प्रकृति हेरि शाखाले प्रस्तावना आव्हान गर्नेछ ।

ग) पेश गरिएका प्रस्तावहरूको प्राविधिक सम्भाव्यता , औचित्यता तथा अन्य पक्षको आधारमा स्थलगत प्रमाणिकरण (Field Verification)शाखाले गर्नेछ ।

घ) स्थलगत माग अथवा स्थलगत अध्ययन वा स्थलगत प्रमाणिकरण (Field Verification)का आधारमा शाखाले प्रस्तावना छनौट गर्नेछ लागि कार्यपालिका बैठकमा सिफारिस गरि पेश गर्नेछ ।

ड) यसरी पेशहुन आएको प्रस्तावनालाई कार्यपालिका बैठकले औचित्यपूर्ण ठानेमा छनौट वा अनुमोदन गर्नेछ । अन्यथा कार्यपालिका आफैले प्राविधिक संलग्न गराई पुनः स्थलगत प्रमाणिकरण (Field Verification)गरि प्रस्तावना छनौट गर्नेछ ।

च) रू.५०००० (पचास हजार)भन्दा तलको अनुदान रकम भएको प्रस्तावनाको छनौट प्राविधिक सम्भाव्यता , औचित्यता तथा अन्य पक्षको आधारमा स्थलगत प्रमाणिकरण (Field Verification)गरि शाखाले गर्नेछ ।

छ) रु.५०००० (पचास हजार)भन्दा तलको अनुदान रकम भएको प्रस्तावनाको छनौटका लागि प्राविधिक स्टीमेट अनिवार्य नहुने ।

ज) प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना साना व्यवसायिक उत्पादन केन्द्र पकेट छनौट गरि कार्यक्रम संचालन गर्न कार्यपालिकाको बैठकबाट निर्णय गराई गाउँपालिका र पकेट संचालक समिति बिच सम्झौता भई संचालन गरिने छ ।

झ) अनुदान सहकार्य सम्बन्धी अन्य व्यवस्था अनुदानग्राहीसंगको सम्झौता मुताविक हुनेछ ।

२.४ सचेतना अभिवृद्धि /तालिम गोष्ठी /कार्यक्रम

क)महाबु गाउँपालिका का वडा स्तरीय घुम्ती तालिम

१. स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि शाखाले वडा स्तरीय एक दिने स्थलगत तालिम सन्चालन गर्नेछ ।
२. वडा भित्रका व्यवसायिक कृषक,समूह समिति सदस्यहरू यस तालिमका सहभागी हुने छन ।
तालिममा ४ वटा कक्षा हुने छन ।
३. कृषकहरूलाई यस तालिममा कृषि /पशु पालन व्यवसाय संग सम्बन्धित आधारभुत विषयमा सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान सीप प्रदान गरिनेछ ।
४. सहभागी छनौटको जिम्मेवारी जनप्रतिनिधि तथा शाखाको हुनेछ ।

ख)महाबु गाउँपालिका .स्तरीय तालिम तालिम

१. स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि शाखाले गाउँपालिका स्तरीय अधिकतम ३ (तीन) दिने तालिम सन्चालन गर्नेछ ।
२. महाबु गाउँपालिका भित्रका व्यवसायिक कृषक,समूह समिति सदस्यहरू यस तालिमका सहभागी हुने छन ।
३. तालिममा प्रति दिन ४ वटा कक्षा हुने छन ।
४. कृषकहरूलाई यस तालिममा कृषि /पशु पालन व्यवसाय संग सम्बन्धि निर्धारित विभिन्न विषयमा सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान सीप प्रदान गरिनेछ ।
५. सहभागी छनौटको जिम्मेवारी जनप्रतिनिधि तथा शाखाको हुनेछ ।

६. तालिममा आवश्यकता र औचित्यका आधारमा विषयविज्ञबाट प्रशिक्षण गराउन सकिने छ ।
७. बाह्य प्रशिक्षकलाई सेवाका शर्तसहितको सम्झौता गराई प्रशिक्षण गराउन सकिने छ ।
८. तालिम सन्चालन अवधिमा गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायतका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीबाट एकल वा सामुहिक रूपमा तालिमको अनुगमन / निरिक्षण गराउन सकिनेछ ।
९. यसरी तालिमको अनुगमन/निरिक्षण प्रतिवेदन एकल अनुगमन/निरिक्षण भए एकल रूपमा तथा सामुहिक अनुगमन/निरिक्षण भए टोली नेताले प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने ।

तालिम प्रतिवेदनको ढाँचा

तालिमको नाम :

तालिमको स्तर:

तालिम संचालन अबधि :

तालिम संयोजकको नाम :

सहभागी संख्या : महिला : पुरुष :

दलित :

जनजाति :

अनुगमन फर्मेट

क्र.सं.	मिति	अनुगमन गरेको कक्षा	समय	प्रशिक्षकको नाम	तालिम सामाग्री	प्रशिक्षार्थीको सहभागीता	सारांश	अनुगमनकर्ताको मुल्यांकन

क. राम्रो

ख. मध्यम

ग. सामान्य

अनुगमन टोली प्रमुखको

नाम :

सहि :

पद :

मिति :

ग) कर्मचारी स्तर तालिम

१. स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि कार्यालयले शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गर्नेछ ।
२. कर्मचारी प्रशिक्षण प्रतिष्ठान , पशु सेवा तालिम केन्द्र ,कृषि तालिम केन्द्र तथा प्रादेशिक तालिम केन्द्र जस्ता सरकारी निकायले आयोजना गर्ने तालिममा शाखामा कार्यरत कर्मचारी सहभागी हुने छन् ।
३. कार्यालयले १ (एक) देखि ३०(तीस)कार्यदिन सम्मको तालिमको व्यवस्था गर्नेछ ।
- ४.तालिम लिए पश्चात तालिम प्राप्त गरेको प्रमाण अर्थात निस्साको प्रतिलिपि कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

घ)गोष्ठी /सेमिनार

१. शाखाले स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि आफ्ना कार्यक्रमसंग सम्बन्धित विषयमा गोष्ठी /सेमिनारको आयोजना गर्नेछ ।
२. गोष्ठी/सेमिनार विषयवस्तु हेरि एक दिन वा सो भन्दा बढि अवधिका हुने छन् ।
३. गोष्ठी/सेमिनारमा विषयवस्तुको गाम्भिर्यता हेरि कार्यपत्र प्रस्तुति तथा सहजिकरण का लागि विषयविशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

ङ) तालिम गोष्ठी सेमिनार संचालनको आर्थिक कार्यविधि

स्थलगतघुम्ती तालिम

क्र.सं.	विवरण	रकम	कैफियत
१.	सहभागि भत्ता/यातायात	५००	प्रति व्यक्ति दुरी अनुसार
२.	मसलन्द क) सहभागिका लागि ख) व्यवस्थापन एवं प्रशिक्षण कार्यका लागि	७५ १०००	प्रति ब्यक्ति डायरी, कलम, माईक्लियर व्याग आदि ब्यानर वोर्ड मार्कर प्रोजेक्टर मेटाकार्ड न्युजप्रीन्ट पेपर ब्राउन पेपर मास्कीड टेप क्लीप आदि
३.	खाजा -प्रति ब्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक, श्रोत ब्यक्ति, प्रतिवेदक र सहयोगि कर्मचारी तथा सहभागि लाई समेत
४.	प्रशिक्षक भत्ता (प्रति कक्षा) (क) कक्षा संचालन बापत (ख) कार्यपत्र बापत	१००० ५००	
५	वस्तु गत टेवा	३०००	वस्तु गत टेवा तालिमका सहभागीहरूलाई नया प्राप्त सीप उपयोग गर्ने कार्यमा उत्प्रेरित गर्न प्रदान गरिने वस्तु जस्तै बाख्राको माउ, पशु औषधी तथा बालीका

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

			वीउहरू, विषादि, मौरीको घर, औजार उपकरण आदि सम्झनु पर्छ ।
६	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता	नियमानुसार	मुकामबाट ४ कोष भन्दा बढि दुरिमा जाने र आउने दिनको लागि मात्र

गाँपालिका स्तरिय कृषक तालिम (सिप विकास तालिम)

क्र.सं.	विवरण	रकम	कैफियत
१	सहभागी भत्ता/यातायात	१०००	प्रति व्यक्ति प्रति दिन कार्यक्रम र वजेट हेरि अधिकतम दुरि अनुसार
२	मसलन्द क. सहभागीका लागि ख. व्यवस्थापन एवं प्रशिक्षण कार्यका लागि	७५ २०००	प्रति व्यक्ति डायरी, कलम, माईकिलयर व्याग आदि ब्यानर, बोर्ड मारकर, प्रोजेक्टर मेटाकार्ड, न्युजप्रीन्ट पेपर ब्राउन पेपर, मास्किङ टेप, क्लिप, आदि
३	खाजा (प्रति व्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक, श्रोत व्यक्ति, प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी लाई समेत
४	खाना(प्रति व्यक्ति प्रति छाक)	२५०	स्वीकृत बजेटको सीमा भित्र रहि
४	प्रशिक्षक भत्ता (प्रति कक्षा) क . कक्षा संचालन बापत ख. कार्यपत्र प्रज्वलमयगत ०	१२०० ५००	कार्यपत्र (Handout) र प्रशिक्षण बापत एक मुष्ठ लिने भए अधिकतम रू १५०० मा नबढने गरि पाउने
५	क. संयोजक भत्ता ख. सहयोगी भत्ता ग. प्रतिवेदक पारिश्रमिक	५०० २०० १५००	प्रतिवेदक र तालिम संयोजक एकै व्यक्ति भए कुनै एकको मात्र पारिश्रमिक पाउने तथा प्रतिवेदकको पारिश्रमिक एक कार्यक्रममा रू. ३००० भन्दा बढन नहुने ।
६	वस्तुगत टेवा	३०००	वस्तु गत टेवा तालिमका सहभागीहरूलाई नया प्राप्त सीप उपयोग गर्ने कार्यमा उत्प्रेरित गर्न प्रदान गरिने वस्तु जस्तै बाखाको माउ, पशु औषाधी तथा बालीका वीउहरू, विषादि, मौरीको घर, औजार उपकरण आदि सम्झनु पर्छ ।
७	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता	नियमानुसार	मुकामबाट ६ कोष भन्दा बढि दुरिमा जाने र आउने दिनको लागि मात्र

गाउँपालिका स्तरिय गोष्ठी, सेमिनार, कार्यशाला

क्र.सं.	विवरण	रकम	कैफियत
१	सहभागी भत्ता/यातायात	१०००	प्रति व्यक्ति प्रति दिन कार्यक्रम र वजेट हेरि अधिकतम दुरि अनुसार
२	मसलन्द क.सहभागीका लागि ख. ब्यवस्थापन एवं प्रशिक्षण कार्यका लागि	१०० २०००	प्रति व्यक्ति डायरी ,कलम, माईक्लियर व्याग आदि बोर्ड मार्कर ,प्रोजेक्टर मेटाकार्ड, न्युजप्रीन्ट पेपर मास्किङ टेप, क्लिप, आदि
३	खाजा (प्रति व्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक ,श्रोत व्यक्ति ,प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी लाई समेत
४	खाना(प्रति व्यक्ति प्रति छाक)	२५०	स्वीकृत बजेटको सीमा भित्र रहि
५	प्रशिक्षक भत्ता (प्रति कक्षा) क . कार्यपत्र बापत ख. टिप्पणी		
६	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता	नियमानुसार	मुकामबाट ६ कोष भन्दा बढि दुरिमा जाने र आउने दिनको लागि मात्र

२.५ पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन कार्यविधि

क) पशु स्वास्थ्य शिविर संचालन पुर्व शाखाले कार्यालय संग समन्वय गरि त्यस क्षेत्रका स्थानियको माग एवं सेवाको पहुँच तथा अपरिहार्यता समेत लाई विचार गरि स्थान तोक्ने छ ।

ख) स्थानीय जनप्रतिनिधि तथा कार्यालय संगको समन्वयमा शाखा मिति तोकी सरोकार वाला सबैलाई जानाकारी गराउने छ ।

ग) कार्यालय/शाखाले मिति तथा स्थानको बारेमा स्थानीय जनप्रतिनिधि समूह समिति लाई जानाकारी गराउने छ ।

घ) शाखाले शिविर सन्चालन हुनु एक हप्ता पूर्व विभिन्न माध्यमबाट प्रचार प्रसार गर्नेछ ।

ङ) शाखाले आवश्यकता र औचित्य अनुसारको विशेषज्ञ टोली लगायत औषधी, भ्याक्सीन, तथा अन्य सामाग्रीको व्यवस्थापन गर्नेछ ।

च) विशेषज्ञका रूपमा साविक जि.प.से.का. ,पशु चिकित्सालय ,भेटेरिनरी शिक्षण संस्थान,पशु स्वास्थ्य अनुसन्धान तथा निजि क्षेत्रमा कार्यरत पशु चिकित्सा क्षेत्रका विज्ञहरू हुनेछन ।

छ) एउटा शिविरमा साना र ठुला गरेर कम्तीमा १०० पशुलाई आवश्यक पशु स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

ज) पशु स्वास्थ्य शिविरमा वितरण गरेको औषधी तथा पशु उपचार गरेको अभिलेख पशु स्वास्थ्य शिविर विरामी पशु दर्ता किताब एब्लफर्बा जम्बतिज अक्कउ ऋबकम(चमनष्कतभच ०मा राखिने छ ।

२.५.१ पशु स्वास्थ्य शिविर संचालनको आर्थिक कार्यविधि

क. शिविर संचालनको लागि आवश्यक सम्पूर्ण कृयाकलापहरू ८०००० रूपैयाँ सम्ममा सम्पन्न गर्न पर्नेछ ।

क्र. सं.	क्रियाकलापहरू	लागत रकम रु.
१	पशु स्वास्थ्य शिविर सम्बन्धी प्रचार प्रसार	६०००
२.	औषधी खोप तथा अन्य सामाग्री व्यवस्थापन	५००००
३	औपचारिक कार्यक्रममा चिया पान/खाना समेत	७०००
४	अस्थायी ट्रेभिज निमार्ण तथा अन्य लजिस्टिक व्यवस्थापन	७०००
५	पशु स्वास्थ्य शिविरको जनप्रतिनिधि तथा अन्य कर्मचारीबाट अनुगमन (प्रति व्यक्ति १५००का दरले)	१००००
१	पशु स्वास्थ्य शिविर सम्बन्धी प्रचार प्रसार	६०००
२.	औषधी खोप तथा अन्य सामाग्री व्यवस्थापन	५००००

ख. पशु स्वास्थ्य शिविरका लागि खटिएका विज्ञ तथा प्राविधिक एवसहयोगी कर्मचारीहरूको दैनिक रभ्रमण भत्ताको व्यवस्था नियमानुसार कार्यालय/शाखाले गर्नेछ ।

२.६ सुशासन तथा पारदर्शिता प्रवर्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि

क) शाखाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका कृषकहरू जनचेतना अभिवृद्धिमाफत सुशासन तथा पारदर्शिता प्रवर्धन स्थानीय रेडियो ,पत्रपत्रिकामा सन्देश मुलक सामाग्री प्रसारण गराउने छ ।

ख)कृषि तथा पशु पालन संग सम्बन्धित समसामयिक फ्लेक्स प्रिन्ट ,होर्डिड बोर्ड तयार गरि सबैले देख्ने गरि राख्ने व्यवस्था मिलाउने छ ।

२.७सूचि (Inventory)तयार सम्बन्धि कार्यविधि

क) शाखाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका पशुपन्छी संख्या ,पशुजन्य पदार्थकोको उत्पादन, मासु पसल, एग्राभेट,पशु पन्छी फार्म ,औषधी पसल समुह समिति आदिको विवरण संकलन गरि सूचि (Inventory)तयार गर्नेछ ।

ख) यस्तो सूचि (Inventory)तयार गर्ने जिम्मा शाखाले कुनै व्यक्ति संघ संस्था लाई स्वीकृत वजेटको सीमा र परिधि भित्र रहि दिन सक्ने छ ।

ग) तोकिएको दुरी भन्दा टाढा विवरण संकलनका लागि जाने कर्मचारीले नियमानुसार दैनिक तथा भ्रमण भत्ता पाउने छ भने सो भन्दा नजिक इन्धन खर्चमात्र पाउने छ ।

घ) सूचि (Inventory) तयार गरि सकेपछि भुक्तानीका लागि सा पुस्तिका समेत पेश गर्नु पर्नेछ । २.८ नश्ल सुधार कार्यक्रम

क) शाखाले स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट सीमा भित्र रहि कार्यक्षेत्र भित्रका पशुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन नश्ल सुधारका कार्यक्रम संचालन गर्ने छ ।

ख) यसका लागि शाखा कृषकहरूलाई उन्नत जातका राँगो साढे बोका थुमा अनुदान सहकार्यमा उपलब्ध गराउने छ ।

नश्ल सुधारका लागि देहाय बमोजिमका बिशेषता भएका पशुहुनु पर्नेछ ।

प्रजनन योग्य राँगो

- राँगो शूद्ध वा ५० देखि ७५ प्रतिशत मुर्दा जातको हुनु पर्ने छ । जात अनुसारको प्रस्ट देखिने गुण हुनु पर्छ ।
- राँगोको माउ र बाबु असल गुणको साथै आमाको दुध उत्पादन कम्तीमा २००० लिटर प्रति वेद भएकोबाट जन्मेको हुनु पर्छ ।
- राँगोको उमेर ३.५ देखि ४ बर्ष वा दुई दांत साटेको हुनु पर्छ ।
- राँगोको दुवै अण्डकोष राम्रो संग विकास भएको हुनु पर्छ ।
- राँगो सरकारी फार्म वा कृ.ग. बाट जन्मेको हुनु पर्छ ।

प्रजनन योग्य साँढे

- साँढे शूद्ध वा ५० देखि ७५ प्रतिशत जर्सि जातको हुनु पर्ने छ । जात अनुसारको प्रस्ट देखिने गुण हुनु पर्छ ।
- साँढेको माउ र बाबु असल गुणको साथै आमाको दुध उत्पादन कम्तीमा ३००० लिटर प्रति वेद भएकोबाट जन्मेको हुनु पर्छ ।
- साँढेको उमेर २.५ देखि ३ बर्ष वा दुई दांत साटेको हुनु पर्छ ।
- साँढेको दुवै अण्डकोष राम्रो संग विकास भएको हुनु पर्छ ।
- साँढे सरकारी फार्म वा कृ.ग. बाट जन्मेको हुनु पर्छ ।

प्रजनन योग्य थुमा

- थुमा शूद्ध वा स्थानीय जातको हुनु पर्ने छ । जात अनुसारको प्रस्ट देखिने गुण हुनु पर्छ ।
- थुमा को माउ र बाबु असल गुणको हुनु पर्छ ।
- थुमा को उमेर १.५ हुनु पर्छ ।

- थुमाको दुवै अण्डकोष राम्रो संग विकास भएको हुनु पर्छ ।
- थुमा उपलब्ध भएसम्म सरकारी फार्म वा कृ.ग. बाट जन्मेको हुनु पर्छ ।

प्रजनन योग्य बोका

- बोका शुद्ध वा स्थानीय जातको हुनु पर्ने छ । जात अनुसारको प्रस्ट देखिने गुण हुनु पर्छ ।
- बोका को माउ र बाबु असल गुणको हुनु पर्छ तथा २ वटा सन्तानबाट जन्मेको हुनु पर्छ ।
- बोका को उमेर १देखि १.५ हुदा २५ के.जी. तौल हुनु पर्छ ।
- बोका को दुवै अण्डकोष राम्रो संग विकास भएको हुनु पर्छ ।
- बोका उपलब्ध भएसम्म सरकारी फार्म वा कृ.ग. बाट जन्मेको हुनु पर्छ ।
- इन ब्रीडिङबाट जन्मेको हुनु हदैन ।

२.५) अन्तर जिल कृषक भ्रमण कार्यक्रम :

उद्देश्य : कृषकहरूलाई उन्नत प्रविधि देखाएर त्यसबाट प्रभावित भइ नयाँ प्रविधि अवलम्बन गर्न सघाउ पुर्याउनु ।

कार्यविधि :

- भ्रमणको लागि केहि पढेका सिक्न सक्ने र सिकाउने भावना भएका कृषक छनौट गर्नु पर्दछ ।
- भ्रमण कार्यक्रम (अवलोकन स्थल, बस्ने स्थान आदि अग्रिम तयार गरि भ्रमण प्रारम्भ गर्नु पर्छ ।
- भ्रमणको शुरूमा परिचयात्मक कार्यक्रम राखि भ्रमणबारे स्पष्ट पार्नु पर्छ ।
- भ्रमणको क्रममा सबैलाई सक्दो सहूलियत दिने र अन्त्यमा समिक्षा गर्नुपर्छ ।
- भ्रमण अवधि ३ - ५ दिन र सहभागी संख्या ३० - ३५ जना ।

आर्थिक पक्ष :

जिल्ला स्तर कृषक भ्रमण

सि.नं.	नम्सको विवरण	ईकाइ	नम्स
१	अबधि (कृषक आफ्नो गाउँपालिका . बाट भ्रमण शुरू गर्न र फर्कन बाटोको म्याद बाहेक)	दिन	३ - ५
२	सहभागी कृषक	जवान	३० - ३५
३	गाडि रिजर्भेसन भाडा तथा व्यवस्थापन	रू./ दिन	१५०००।

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

४	चियापान	रू. प्र.दिन प्र. ब्यक्ति	१५०।
५	शैक्षिक सामाग्री	रू. एकमुष्ट	३०००।
६	सहभागीलाई दै भत्ता	रू. प्र दिन प्र.ब्यक्ति	१०००।
७	सहजकर्ता (बढिमा ५ जना सम्म)	रू. प्र दिन प्र.ब्यक्ति	१५००।

२.१०) मूल कृषक समूह बैठक :

कार्यविधि :

- कृषक समूहको प्रतिनिधित्व हुनेगरि मूल कृषक समूह समितिको बैठक बस्ने छ ।
- कृषि तथा पशु सेवा शाखाका प्राविधिकहरूले बैठकमा सहजिकरण गर्नु पर्नेछ ।
- बढिमा ३० जना सहभागीहरूलाई बैठक भत्ता उपलब्ध गराइने छ ।
- बैठक भत्ताको लागि सम्बन्धि शाखा प्रमुखको सिफारिस अनिवार्य छ ।

परिच्छेद ३ :

मत्स्य बिकास कार्यक्रम

५.१) माछा पोखरी निर्माण एवम सुदृढीकरण :

उद्देश्य : बजारको माग पुरा गर्न र कृषक हरूको आर्थिक रूपमा सुधार ल्याउन नयाँ माछा पोखरी निर्माण गरी तथा भयका पोखरीहरू सुधार गरी ब्यबसायिक रूपमा माछा पालन गर्नु हो ।

कार्यविधि :नयाँ पोखरीका क्षेत्रफल कम्तीमा १ रोपनी जलासय भएको हुनुपर्दछ (माटोको काम प्रवेश द्वार, निकास द्वार निर्माण, पानी ब्यबस्थापन) । पुरानो पोखरी सुदृढीकरण गर्दा जलासय क्षेत्रफल कम्तीमा १ रोपनी बढेको मानिने छ (क्षेत्रफल बिस्तार,डिल मर्मत,गहिराई,प्रवेश द्वार, निकास द्वार निर्माण, पानो ब्यबस्थापन)

आर्थिक पक्ष :माछा पोखरी निर्माण एवम सुदृढी करण :

– नयाँ पोखरीको हकमा माटोको काम प्रवेश द्वार, निकास द्वार निर्माण, पानी ब्यबस्थापन आदीमा प्रतिरोपनी जलासयको लागी रू १५०००। सम्म खर्च गर्न सकिने

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

– पोखरीको सुदृढीकरण को हकमा क्षेत्रफल बिस्तार,डिल मर्मत,गहिराई,प्रवेश द्वार, निकास द्वार निर्माण, पानी ब्यबस्थापन आदीमा जलासय बिस्तार प्रतिरोपनी लागी रू १५०००। सम्म खर्च गर्न सकिने ।

५.२) माछा भुरा ढुवानी अनुदान :

उद्देश्य : मत्स्य उत्पादन कार्यक्रम बिस्तार गराउन पायक पर्ने श्रोत केन्द्र देखी का.गाउँपालिका .अन्तर्गतका माछा पोखरी पकेट स्थल सम्म माछा भुरा ढुवानी गराई कृयाक हरूलाई ढुवानी खर्च बाट बचाउनु ।

कार्यविधि : नम्समा उल्लेख भय बमोजिम माछाका भुरा ढुवानी अनुदान दीने ब्यबस्था मिलाउनु पर्दछ ।

आर्थिक पक्ष : माछा भुरा ढुवानी :

– जिल्ला बाहीरको श्रोत केन्द्र देखी का.गाउँपालिका .अन्तर्गतका स्थानमा प्रतिपटक रू १५०००। सम्म ढुवानी अनुदान दिन सकिने ।

– निर्दिष्ट श्रोत केन्द्र देखी का.गाउँपालिका .अन्तर्गतका स्थानमा प्रचलित स्थानिय नियम अनुसार ढुवानी अनुदान दिन सकिने ।

५.३ महाजाल खरीद अनुदान :

उद्देश्य : पोखरी सुकाई माछा मार्ने परीपाटीको अन्त्य गन,बजारको माग अनुसार समय समयमा माछा निकाल्ना,माछाको स्वास्थ्य तथा बृदिको जाँचा गरी दाना तथा अन्य ब्यबस्थापकिय कार्यमा सघाउ पुरयाउनु ।

कार्यविधि : महाजाल खरीदको लागी एउटा कृषक समुह वा एक माछा उद्यमीको लागी एउटा मात्र अनुदान दिन सकिने एक पटक दियको उद्यमी कृषक वा कृषक समुह लाई ५ बर्ष सम्म अर्को जाल अनुदानमा उपलब्ध नगराउने ।

आर्थिक पक्ष :

महाजाल खरीद अनुदान :

– ३० मिटर सम्मको एक जालको लागी रू १००००। सम्म अनुदान दिन सकिने ।

– ५० मिटर सम्मको एक जालको लागी रू १५०००।सम्म अनुदान दिन सकिने ।

परिच्छेद ४

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना

११.१) साना ब्यवशायी कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट)

११.१.१) क्षमता विकास अभिवृद्धि कार्यक्रम

कार्यविधि :

स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि पकेट स्तरीय एक दिने स्थलगत तालिम सन्चालन गर्नेछ ।

- पकेट भित्रका ब्यवसायिक कृषक,समूह समिति सदस्यहरू यस तालिमका सहभागी हुने छन ।
- तालिममा ४ वटा कक्षा हुने छन ।
- कृषकहरूलाई यस तालिममासम्बन्धित पकेटको विषय वस्तुमा आधारित विषयमा सद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान सीप प्रदान गरिनेछ ।
- सहभागी छनौटको जिम्मेवारी पकेट समितिको हुनेछ ।

११.१.२) पकेट स्तरीय क्षमता अभिवृद्धि तालिम संचालनको आर्थिक कार्यविधि

क्र.सं.	विवरण	रकम	कैफीएत
१	सहभागी भत्ता/यातायात (बजेटले पुगेसम्म)	५००	प्रति व्यक्ति दुरि अनुसार
२	मसलन्द क.सहभागीका लागि ख. व्यवस्थापन एवं प्रशिक्षण कार्यका लागि	७५ १५००	प्रति व्यक्ति डायरी ,कलम, माईक्लियर व्याग आदि ब्यानर, बोर्ड मारकर ,प्रोजेक्टर मेटाकार्ड, न्युजप्रीन्ट पेपर ब्राउन पेपर, मास्किङ टेप, क्लिप, आदि
३	खाजा (प्रति व्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक ,श्रोत व्यक्ति ,प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी तथा सहभागी लाई समेत
३	खाजा (प्रति व्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक ,श्रोत व्यक्ति ,प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी तथा सहभागी लाई समेत
४	प्रशिक्षक भत्ता (प्रति कक्षा)		

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

	क . कक्षा संचालन बापत ख. कार्यपत्र (Handout)बापत		
५	वस्तु गत टेवा (बजेटले पुगेसम्म)	३०००	वस्तु गत टेवा तालिमका सहभागीहरूलाई नया प्राप्त सीप उपयोग गर्ने कार्यमा उत्प्रेरित गर्न प्रदान गरिने वस्तु जस्तै बाखाको माउ, पशु औषाधी तथा बालीका वीउहरू, विषादि ,मौरीको घार,औजार उपकरण आदि सम्भन्नु पर्छ ।
६	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता	नियमानुसार	मुकामबाट ४ कोष भन्दा बढि दुरिमा जाने र आउने दिनको लागि मात्र

११.१.३) परियोजना अभिमुखिकरण पकेट स्तर :

कार्यविधि :

१. स्वीकृत कार्यक्रम र बजेटको सिमा भित्र रहि पकेट स्तरीय एक दिने अभिमुखिकरण गोष्ठी सन्चालन गरिनेछ ।
२. पकेट भित्रका ब्यवसायिक कृषक,समूह समितिका पदाधिकारी सदस्यहरू सहभागी हुने छन ।
३. गोष्ठीमा ५ वटा सम्मसेसन रहने छन ।
४. सहभागी छनौटको जिम्मेवारी पकेट समितिको हुनेछ ।
५. गोष्ठी विषयवस्तु हेरि एक दिन वा सो भन्दा बढि अवधिका हुने छन ।
६. गोष्ठीमा विषयवस्तुको गाम्भिर्यता हेरि कार्यपत्र प्रस्तुति तथा सहजिकरण का लागि विषयविशेषज्ञलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

११.१.४) पकेट स्तरीय परियोजना अभिमुखिकरण संचालनको आर्थिक कार्यविधि

क्र.सं.	विवरण	रकम	कैफियत
१	सहभागी भत्ता/यातायात (बजेटले पुगेसम्म)	१०००	प्रति व्यक्ति दुरि अनुसार
२	मसलन्द क.सहभागीका लागि ख. व्यवस्थापन एवं प्रशिक्षण कार्यका लागि	७५ १५००	प्रति व्यक्ति डायरी ,कलम, माईक्लियर व्याग आदि ब्यानर, बोर्ड मारकर ,प्रोजेक्टर मेटाकार्ड, न्युजप्रीन्ट पेपर ब्राउन पेपर, मास्कड टेप, क्लिप, आदि
३	खाजा (प्रति व्यक्ति प्रति दिन)	१५०	संयोजक ,श्रोत व्यक्ति ,प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी तथा सशभागी लाई समेत
४	खाना प्रति व्यक्ति प्रति दिन (बजेटले पुगेसम्म)	२५०।	संयोजक ,श्रोत व्यक्ति ,प्रतिवेदक र सहयोगी कर्मचारी तथा सशभागी लाई समेत
५	प्रशिक्षक भत्ता (प्रति कक्षा) क . कक्षा संचालन बापत ख. कार्यपत्र (Handout)बापत		
६	वस्तु गत टेवा (बजेटले पुगेसम्म)	३०००	वस्तु गत टेवा तालिमका सहभागीहरूलाई नया प्राप्त सीप उपयोग गर्ने कार्यमा उत्प्रेरित गर्न प्रदान गरिने वस्तु जस्तै बाख्राको माउ, पशु औषधी तथा बालीका वीउहरू, विषादि ,मौरीको घार,औजार उपकरण आदि सम्भन्नु पर्छ ।
७	दैनिक तथा भ्रमण भत्ता	नियमानुसार	मुकामबाट ४ कोष भन्दा बढि दुरिमा जाने र आउने दिनको लागि मात्र

११.१.५) चालु तथा पुजिगत अनुदान कार्यक्रमहरू :

११.१.५.१) साना ब्यवशायी कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) चालु अनुदान :

कार्यविधि :

- उत्पादन प्रविधि प्रदर्शन : पकेट क्षेत्रमा सहभागितात्मक नविन उत्पादन प्रविधि प्रदर्शन तथा स्थलगत तालिम लगायत प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- उत्पादन सामाग्री सहयोग : पकेट क्षेत्रका लागि उत्पादन सामाग्रीहरू मौरी गोला, तरकारी, बेसार, अदुवा आदि बालीहरूको बीउ, मलखाद, शुद्धमत्त्व, विषादि आदि उत्पादन सामाग्रीहरू खरिद गर्न ५० प्रतिशत अनुदान सहयोग हुनेछ ।

आर्थिक पक्ष : साना ब्यवशायी कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) चालु अनुदान :

महाबु गाउँपालिका र सम्बन्धित पकेट संचालक समिति विच भएका सम्झौता बमोजिम चालु खर्चमा ५० प्रतिशतसम्म अनुदान दिन सकिनेछ ।

११.१.५.२) साना ब्यवशायी कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) पुजिगत अनुदान :

कार्यविधि :

पुजिगत अनुदान वापत प्रत्येक पकेटका लागि निश्चित बजेट विनियोजन गरिनेछ । विनियोजित बजेटको परिधि भित्र रहि पुजिगत आवश्यकताका क्षेत्रहरू जस्तै मेसेनरी औजार, उपकरण, सिंचाई पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मत संभार प्रारम्भिक प्रशोधन पूर्वाधारहरू (तज्ज्जभकषलन गियिच, कतयचबनभ जयगकभ, अर्याभिअभअतष्यल अभलतभच) लगायतका पूर्वाधार विकासमा खर्च गर्न सकिने छ । यस्ता प्रकृतीका पुजिगत कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा मेसेनरी औजारका लागि बढीमा ५० प्रतिशत, प्रयोगशाला सेवाहरूमा बढीमा ८५ प्रतिशत, साना सिंचाई पूर्वाधारहरूमा बढीमा ८५ प्रतिशत, उत्पादनोपरान्त तथा कृषि ब्यवशाय सेवा पूर्वाधारमा बढीमा ८५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

आर्थिक पक्ष :

साना ब्यवशायी कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट) पुजिगत अनुदान :

डुङ्गेश्वरगाउँपालिका र सम्बन्धित पकेट संचालक समिति विच भएका सम्झौता बमोजिम पुजिगत अनुदानमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा मेसेनरी औजारका लागि बढीमा ५० प्रतिशत, प्रयोगशाला सेवाहरूमा बढीमा ८५ प्रतिशत, साना सिंचाई पूर्वाधारहरूमा बढीमा ८५ प्रतिशत, उत्पादनोपरान्त तथा कृषि ब्यवशाय सेवा पूर्वाधारमा बढीमा ८५ प्रतिशत अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

परिच्छेद ५

कार्यक्रम अनुगमन तथा निरीक्षण

कार्यविधि :

क) कार्यक्रम संचालन अवधि वा सम्पन्न भए पश्चात गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडाध्यक्ष, विषयगत शाखाक कर्मचारीहरू बाट अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न सकिनेछ ।

ख) अनुगमन तथा निरीक्षण कार्य पश्चात अनुगमन तथा निरीक्षण कार्यमा देखिएका क्रियाकलापबारे अनुगमनकर्ताले एकल भए एकल प्रतिवेदन र सामुहिक भए संयुक्तरूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने ।

आर्थिक पक्ष :

१. अनुगमन कार्य अवधि एक पटकमा ३ दिनसम्मको हुने छ ।

२. अनुगमन कार्यको लागि सानो सवारी साधनमा दैनिक रू. १००००। सम्म खर्च गर्न सकिने छ ।

३. अनुगमन कर्ताहरूलाई दैनिक रू. १५००। मा करकट्टी गरी वा नियमानुसार दै.भ.भ. रकम दिन सकिने छ ।
४. अनुगमन कर्ताहरूको लागि अनुगमन अवधिमा खाजा वापत रू. १५०। र खाना वापत रू. ५००। प्रतिदिन प्रति ब्यक्ति खर्च गर्न सकिने छ ।
५. अनुगमन स्थलमा सहभागी कृषकहरूलाई खाजा वापत रू. १५०। प्रतिदिन प्रति ब्यक्ति खर्च गर्न सकिने छ ।
६. अनुगमन कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई स्टेष्नरी, पानी आदि व्यवस्थापनको लागि एक पटकमा रू. ३०००। सम्म खर्च गर्न सकिने छ ।

परिच्छेद : ६

पशु विकास कार्यक्रम

३.१ युवा लक्षित व्यवसायिक प्रवर्धन कार्यक्रम

क. युवा लक्षित व्यवसायिक प्रवर्धन कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्य देश रहेको युवा जनशक्तिलाई कृषि /पशु पालन व्यवसायमा संलग्न गराइ देश भित्र रोजगारीको सिर्जना गर्नु रहेको छ ।

कार्यक्रम संचालन प्रकृया

प्रस्ताव आव्हान : निजि फार्म समूह समिति सहकारीमा आवद्ध कृषकबाट सहकार्यमा व्यवसायिक बाख्रापालन फार्म स्थापना वा त्यसको सुदृढिकरण, भेडा बाख्रा गाई भैसी फार्म नश्ल सुधारका लागि कार्यालयल शाखाले आवश्यक प्रकृया खुलाई गाउँपालिका को सुचना पाटी शाखाको सुचना पाटी,सवै वडा कार्यालयहरूका सुचना पाटी तथा गाउँपालिका स्तरीय सबै कार्यालयहरूका सुचना पाटीमा सुचना टाँस गर्ने गराउने छ ।

प्रस्ताव संकलन : प्रस्तावना पेश गर्न इच्छुक निजि फार्म समूह समिति सहकारीमा आवद्ध कृषकबाट शाखाले तयार गरेको सक्षिप्त कार्ययोजना फारम भरि निवेदन सहित प्रस्ताव संकलन गरिने छ ।

प्रस्ताव मुल्यांकन :शाखाले पेश गरिएका प्रस्तावहरूको प्राविधिक सम्भाव्यता ,औचित्यता तथा अन्य पक्षको आधारमा स्थलगत प्रमाणिकरण प्छमि खमचषाअबतष्यल ०गरि सो को प्रतिवेदन सहित शाखाले प्रस्तावना छनौटका लागि कार्यपालीका बैठकमा सिफारिस गरि पेश गर्नेछ ।

प्रस्ताव छनौट : यसरि पेशहुन आएको प्रस्तावनालाई कार्यपालीका बैठकले औचित्यपूर्ण ठानेमा छनौट वा अनुमोदन गर्नेछ ।अन्यथा कार्यपालीका आफैले प्राविधिक संलग्न गराई पुनः स्थलगत प्रमाणिकरण (Field Verification) ०गरि प्रस्तावना छनौट गर्नेछ ।

३.२ अण्डामा आत्मनिर्भरता तथा पारिवारिक पोषण सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि

क) गाउँपालीका हुदै जिल्ला तथा समग्र राष्ट्रलाईनै अण्डामा आत्मनिर्भर तुल्याई पारिवारिक पोषणको सुरक्षा गर्ने

कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

ख) लेयर्स ,वा मासु तथा अण्डाका उद्देश्यले पालिने जातका कुखुरा पालन इच्छुक कृषकको संख्या, ,प्रवर्धनको औचित्यता ,आदिको आधार तथा स्थानिय जनप्रतिनिधिको परामर्शमा शाखाले कार्यक्रम सञ्चालन स्थान छनौट गर्नेछ ।

ग) छनौट भएको स्थानमा घरधुरी, बस्तीको सघनता ,प्राविधिक उपयुक्तता हेरि एक समूहमा १५ देखि २० जना सम्मको समूह गठन गर्ने छ ।

ग) गठन भएको समूहलाई कुखुरा पालन सम्बन्धि एक दिने आधारभुत अभिमुखिकरण तालिम वा कार्यक्रम हेरि ३ (तीन) दिने गाउँपालिका .स्तरीय तालिमको व्यवस्था शाखाले गर्नेछ ।

घ) कार्यक्रम संचालनार्थ छनौट भएका समूहका प्रति सदस्य वा कृषकलाई १ दिने देखि ८ हप्ता सम्मका लेयर्स ,गिरिराज ,न्यू हेम्पसायर तथा अस्टोलोप जातका अण्डा तथा मासुका लागि प्रख्यात कुखुराका चल्ला निशुल्क उपलब्ध गराइने छ ।

ङ) गठन भएको समूह सदस्यका कुखुरालाई आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तथा बजेटको सिमा भित्र रहि परिजिवी विरुद्ध का औषधी तथा खोपको व्यवस्था शाखाले गर्नेछ ।

च)खोर सुधार सहकार्य :न्यूनतम १०० गोटा लेयर्स कुखुरा पालन गरि रहेका वा पालन गर्न ईच्छा भएका कृषकहरूलाई प्रतिस्पर्धाको आधारमा कार्यक्रम तथा बजेटका आधारमा रू. ३०००० :न्यूनतम १५० गोटा लेयर्स कुखुरा पालन गरि रहेका वा पालन गर्न ईच्छा भएका कृषकहरूलाई प्रतिस्पर्धाको आधारमा कार्यक्रम तथा बजेटका आधारमा रू. ४०००० :न्यूनतम २०० गोटा भन्दा बढि लेयर्स कुखुरा पालन गरि रहेका वा पालन गर्न ईच्छा भएका कृषकहरूलाई प्रतिस्पर्धाको आधारमा कार्यक्रम तथा बजेटका आधारमा रू. ५०००० अनुदान रकम उपलब्ध गराइने छ ।

३.३ कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि

क) यस शाखाको कार्यक्षेत्र भित्रका पशुहरूमा कृत्रिम गर्भाधानका माध्यम बाट नश्ल सुधार गरि पशु जन्य पदार्थ जस्तै दुध, अण्डा,तथा मासुको उत्पादन एवं उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु यस कार्यक्रमको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । प्रजनन योग्य उमेर पुगेका गाई ,भैसी

ख) यस शाखाको कार्यक्षेत्र भित्रका प्रजनन योग्य उमेर पुगेका गाई ,भैसी तथा बाख्राको तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने गराउने ।

ग) शाखामा कार्यरत कर्मचारी तथा.तथा कार्यक्षेत्र भित्रका प्राइभेट पाराभेटहरूलाई तालिमको व्यवस्था मिलाउन ,तालिम केन्द्र एवं राष्ट्रिय पशु प्रजनन केन्द्र संग समन्वय गर्ने ।

घ) कार्यक्रम तथा बजेट हेरि स्थानिय जनश्रमदान एवं शाखाको लगानीमा ठुला पशुको सघनता हेरि ठाउँ ठाउँमा ट्रेभिजको निमार्ण गर्ने ।

ड) कृत्रिम गर्भाधान सामाग्रीहरू जस्तै मदर कन्टेनर, रेफ्रि, ए.आई गन ,ग्लोब, सीथ , गमबुट, एप्रोन ,रेकडिङ्गम जस्ता सामाग्री सम्बन्धित निकायमा माग गर्ने वा कार्यक्रम र वजेट अनुसार खरिद गन ।

च) कृत्रिम गर्भाधान कार्यक्रम संचालन गर्न सिमेन तथा तरल नाईट्रोजनको नियमित व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय पशु प्रजनन केन्द्र पोखरा ,प्रजनन कार्यालय नेपालगञ्ज संग समन्वय गर्ने ।

छ) कृषकहरूलाई कृत्रिम गर्भाधानको महत्वबोध गराउन जनचेतनाका कार्यक्रम जस्तै तालिम गोष्ठी आदि संचालन गर्ने ।

ज. स्थानिय गाई भैसी र बाखाहरूमा आवश्यकता र औचित्य अनुसार एककालिक कृ. ग. कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

झ. स्थानीय पशु विशेष गरि स्थानीय गाईलाई लक्षित गरि कार्यक्षेत्र भित्रको कुनै वडा वा टोलमा घुम्ती कृत्रिम गर्भाधान सेवा संचालन गर्ने ।

परिच्छेद : ७

पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यक्रम

४.१. यस शाखाले देहाय अनुसारका उद्देश्य पुरा गर्न पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।

क. भेटेरिनरी औषधी तथा खोप , पशुपन्दी फार्म र पशु नश्ल सुधारको गुणस्तर कायम गर्ने ।

ख .पशु सेवा सम्बन्धी ऐन नियम तथा स्वीकृत मापदण्डहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।

ग. जैविक पदार्थहरूको आयात निर्यात तथा उपयोग निर्धारित मापदण्ड अनुसार भए नभएको नियमन गर्ने ।

४.२ पशु औषधी तथा जैविक पदार्थको भण्डारण सम्बन्धी व्यवस्थाको निरिक्षण :

नेपाल सरकारले तोकेको भेटेरिनरी निरिक्षक वा निजको सहायकका रूपमा नेपाल सरकार नेपाल कृषि सेवा भेटेरिनरी समूहका राजपत्र अनकित प्रथम प्राविधिक श्रेणी पशु स्वास्थ्य प्राविधिकबाट देहाय वमोजिमको नियमन गर्ने छन : (

क) पशु औषधी पसल प्बनचयखभत0आधिकारिक निकायमा दर्ता भएको छ वा छैन ।

ख) औषधी विक्रेताले मान्यता प्राप्त निकायबाट इजाजत पत्र लिएको छ वा छैन ।

ग) औषधी पसलले कुनै प्रतिवन्धीत औषधी राखे नराखेको ।

घ) औषधी राख्ने तरिका व्यवस्थित भए नभएको ।

ङ) खोप राख्ने गरेको भए रेफ्रिजेरेटरको व्यवस्था भए नभएको ।

च) म्याद नाघेका औषधी भए नभएको ।

४.३ पशु पन्छी फार्म निरिक्षण : तथा अनुगमन :

नेपाल सरकारले तोकेको भेटेरिनरी निरिक्षक वा निजको सहायकका रूपमा नेपाल सरकार नेपाल कृषि सेवा भेटेरिनरी समूहका राजपत्र अनकित प्रथम प्राविधिक श्रेणी पशु स्वास्थ्य प्राविधिकबाट देहाय वमोजिमको नियमन गर्ने छन :(

क) आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रका पशु पन्छी फार्मको निरिक्षण अनुगमन गर्नेछ ।

ख) व्यवसायीक पशु पन्छी फार्मले पशु पन्छी लाई नियमित खोप दिएको र जैविक सुरक्षाका उपायहरू अवलम्बन गरे

नगरेको ।

ग) फार्मको प्रयोजनको लागि जैविक पदार्थ राख्नु पर्दा सो को लागि उपयुक्त तापक्रममा भण्डार गरे नगरेको ।

४.४ पशु स्वास्थ्य नियमन कार्यको प्रतिवेदन :

नियमन कर्ताले आफुले गरेको अनुगमन निरिक्षण को प्रतिवेदन ताकिएको ढाचाँमा सवै तथ्यहरू खुल्ने गरि कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४.५ पारिश्रमिकको व्यवस्था :

नियमन कर्ताले स्वीकृत कार्यक्रम र बजेट अनुसार नियमानुसारको दैनिक भ्रमण भत्ता पाउनेछ ।

परिच्छेद : ८

पशु आहार सेवा कार्यक्रम

१) पशु आहार सेवा कार्यक्रम :

क) शाखाका कार्यक्षेत्र भित्र पालिएका पशुहरूलाई पौष्टिक तथा सन्तुलित आहाराको व्यवस्थापनका लागि कृषकहरूलागि

उत्प्रेरणा जगाई पशु जन्य पदार्थको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढि गर्ने यसको प्रमुख उदेश्य रहेको छ ।

ख) पशु पालनको सघनता , जग्गाको उपलब्धता, स्थानीय जनप्रतिनिधि संगको समन्वयमा आहार विकास साम्भाव्य क्षेत्रको एकिन /छनौट गर्ने ।

ग) छनौट भएको क्षेत्रमा आहार विकास समूह गठन गर्ने ।

महाबु गाउँपालिका पशु सेवा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८

घ) शाखामा कार्यरत तथा स्थानीय क्षेत्रका प्राविधिकलाई पशु आहार विकास तथा घाँसे वाली सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था मिलाउने ।

ङ) गठित समूहका कृषकहरू तथा अन्य असंगठित कृषकहरूलाई पशु आहार विकास तथा घाँसे वाली सम्बन्धी गाउँपालिका . स्तरीय अधिकतम ३ दिन अवधि सम्मको तालिमको व्यवस्था गर्ने ।

च) कार्यक्रमको औचित्यता , बजेटको सिमा भित्र रहि पशु आहार विकास , घाँस उत्पादन , बीउ उत्पादन गर्नका लागि सिडविन , हे एवं साइलेज बनाउने सामाग्री , सिलिङ मेसिन , नर्सरी सामाग्री , स्प्रेयर, युरिया मोलासेस मिनरल ब्लक तयार गर्ने मेसिन च्यापकटर , हाभेष्टर , सीड ग्रेडर जस्ता सामाग्री / उपकरण मा सहकार्यमा अनुदान दिने ।

छ) कृषक समूह /व्यक्तिगत कृषक ,निजी फार्म , सहकारीहरूलाई घाँस उत्पादनका लागि घाँसको वीउ , बेर्ना, सेटस, एवं युरिया मोलासेस मिनरल ब्लक (UMMB)निःशुल्क उपलब्ध गराउने ।

च . आहार विकासको दिगोपनाको लागि कार्यालय /शाखाले ले घुम्ती कोषको व्यवस्था गन ।

५. १ पशु आहार सेवा कार्यक्रमको आर्थिक कार्यविधि

क्र.सं.	बिवरण	लागत /मुल्य	कैफियत
१	घाँसको बीउ बेर्ना तथा सेटस	सरकारी तथा स्थानीय दर रेट अनुसार	
२	युरिया मोलासेस मिनरल ब्लक(UMMB)	१५०/प्रति के जि.	दुवानी सहित
३	समूह गठन तथा परिचालन	पशु सेवा प्रसारको जस्तै	

परिच्छेद : ६

कार्यक्रम संचालन सामग्री दुवानी कार्यविधि

क.कार्यक्रम संचालनमा आवश्यक पर्ने कृषि तथा पशु जन्य सामाग्रीहरू स्वीकृत बजेटमा व्यवस्था भए बमोजिम दुवानीमा अनुदानको व्यवस्था मिलाउन सकिने छ ।

ख. कार्यक्रममा तोकिएको दुवानी रकम बाहेक अन्य स्वीकृत लक्ष्य अनुसार तोकिएको सामाग्री ओसार पसार गर्दा निदृष्ट श्रोत बाट सम्बन्धीत गाउँपालिका .भित्र पर्ने स्थलसम्म प्रचलित नियमानुसार दुवानी अनुदान दिन सकिने छ ।

परिच्छेद १०
विविध

क) अधिकार प्रत्यायोजन :

यो कार्यविधि वमोजिम पशु विकास शाखा र कृषि विकास शाखा प्रमुखले आफुमा निहित अधिकार मातहतका कुनै कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

ख) कार्यविधीको व्याख्या : यो कार्यविधीको अन्तिम व्याख्या कार्यपालिका वा कार्यपालिको अधिकार प्राप्त निकायले गर्नेछ ।

ग) कार्यविधीको संशोधन : यो कार्यविधीको प्रावधानहरूमा कार्यपालिकाले आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ ।

घ) वाधा अडकाउ फुकाउ : स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा पशु तथा कृषि सम्बन्धी ऐन तथा यस कार्यविधीमा व्यवस्था भए वाहेकका विषयमा नीतिगत निर्णय गर्न आवश्यक भएमा त्यस्ता निर्णय कार्यपालिकाले गर्नेछ ।

ङ) वचाउ : यस कार्यविधी लागु हुनु भन्दा पहिले गाउँ कार्यपालिका र गाउँसभाले गरेका निर्णय अनुसार पशु र कृषि विकास संग सम्बन्धीत कार्य यसै कार्यविधी अनुसार हुनेछन ।

ढ) महाबु गाउँपालिकामा पशु पंछीको खरिद दर साथै गोठ, भकारो तथा खोर सुधारको दर रेट निम्नानुसार हुनेछ गोठ सुधार तथा भकारो निर्माण कार्यक्रम

- गोठ सुधार तथा भकारो सुधार प्रति भकारो ५० प्रतिशत अनुदान रकम रु. १,००,०००।-
- बाखा खोर सुधार प्रतिखोर ५० प्रतिशत अनुदान रकम रु. २५,०००।-
- खरि बाखा खरिद प्रति बाखा रु. १०,०००।-
- मुरा क्रस भैसी खरिद प्रति भैसी रु. १,००,०००।-
- मुरा क्रस राँगा खरिद रु. प्रति राँगा रु. १,००,०००।-
- जर्सिगाई खरिद प्रति गाई रु. ८०,०००।-
- स्थानिय भैसी खरिद प्रति भैसी रु. ८०,०००।-
- वंगुर(ल्याण्ड्रेस, वर्कसायर, हेमसायर, पाक्रिवास कालो) प्रति वंगुर पाठा पाठी रु. ५,०००।-
- कुखुरा खरिद (अष्ट्रोलप, न्यु हेमसायर, गिरिराज) प्रति कुखुरा ८ हप्ते रु. ३००।-

